

IN MEMORIAM

BRANKA JURCA
1914–1999

PISANJE JE ENA SAMA NEPOTEŠENOST

Pisanje je ena sama nepotešenost, ki človeka vedno žene naprej in mu pri tem nikoli ne daje zadoščenja, da je zares dosegel svoj cilj,« je pisateljica Branka Jurca povedala v pogovoru z Jožetom Zupanom (*Srečavanja*, Karantanija 1998, portretne skice Melita Vovk). Je bila ta nepotešenost tista gonilna moč, iz katere je zajemala iz bogastva svoje duše in ga razdajala mladim? Potreba po pisanju se ji je prebudila po končanem učiteljišču,

v času, ko je bila brez zaposlitve in je delala kot predica v tekstilni tovarni Erlich in drug. Želela si je napisati novelo o svoji sosedki. Napisala jo je na podstrežju v hiši, kjer je stanovala tudi njena prijateljica Silvira Tomasini. To novelo z naslovom *Kristina* je leta 1938 poslala v *Sodobnost* uredniku, pisatelju Ferdu Kozaku, ki ji je hitro odgovoril, da mu je novela všeč in naj se oglasi pri njem v Ljubljani. Ta vzpodbuda ji je dala zagon, po vojni je 1945. leta izšla knjiga novel *Pod bičem*, 1958 pa *Stekleni grad*. Da bi pisala za otroke, ni v tem času niti pomislila in še v prvih povojnih letih, ko jo je takratni urednik *Cicibana* Josip Ribičič vprašal, če ima tudi zanj kaj, še ni razmišljala o pisanju za najmlajše. Ta svet se je v njej zbudil šele kasneje, »ko sem rodila sina in hčer, se je pred mano razprl otroški svet kot dišeča vrtnica in je dehtel še in še. Vidite, temu svetu sem se odzvala in ni mi žal«, je povedala v pogovoru ob praznovanju osemdesetega rojstnega dne.

Začetki njenega literarnega ustvarjanja za mladino segajo v petdeseta leta, v čas, ki so ga svojimi deli zaznamovale tri ustvarjalke, poleg nje še Ela Peroci in Kristina Brenkova, in so vsaka na svoj način vnesle nekaj novega v mladinsko književnost.

Knjižni prvenec Branke Jurca je *V pasti* (Mladinska knjiga 1955, ilustracije

Alenka Gerlovič). V knjigi so tri zgodbe Zaseda, Kanglica in V pasti. Nič čudnega ni, da je za svoje prve zgodbe (in novele za odrasle) zajela snov iz vojne. Ta je v njej pustila neizbrisen pečat: iz Maribora je ob prihodu nemške vojske pribežala v Ljubljano in se vključila v NOB, spomladi 1942 so jo odpeljali v Gonars, čez eno leto se je vrnila v Ljubljano in spet ilegalno delala, dokler je niso spet zaprli in jo septembra 1943 odpeljali v taborišče Ravensbrück. Od tu se je po vojni vračala domov v Maribor, vso pot so jo spremljale ruševine. Tudi Maribor, mesto njenega otroštva in mladosti, je bil v ruševinah. »V sanjah smo doživljali še vedno grozo preživelih let: nasilje, bili smo še vedno preganjani in doživljali smo pozicije preganjalcev, bili smo žrtve, želeli smo se maščevati... V tem in takem času sem doživljala otroštvo svojih otrok, otrok v šoli, v razredu, v hiši, na cesti, na trgu. In naenkrat me je prevzel ta prijazni otroški svet, ki ni vedel za morije, ki je hotel samo rasti, ki se je hotel samo krepiti, ki je iskal prostor na soncu.«

Kot odmev na ta čas, ki je bil zaznamovan s strahom in nasiljem, je nastala knjiga teh štirih zgodb – *V pasti*.

V središče je postavila otroke, ki pomagajo svojim staršem ilegalcem v okupirani Ljubljani, znajdejo se tudi takrat, ko odrasli ne vidijo rešitve. Na ta način je pisateljica otrokom vlivala zaupanje v svoje sposobnosti, z napetim dogajanjem pa jih je pritegnila k branju. K partizanskim zgodbam se je vračala tudi kasneje: *Miško Poleno in njegov ognjeni krst* (Mladinska knjiga 1966), *Moj oče partizan* (Mladinska knjiga 1978), *Kdaj so bili partizani veseli* (Borec 1986, il. A. Gošnik - Godec), *Babičina resnična pravljica* (Mladinska knjiga 1977), *Javka v starem čevlju* (Mladinska knjiga 1977) in *Godničev Runo in mali šnaucer Gogo* (Prgišče zvezd, Mladinska knjiga 1980, ilustriral Milan Bizovičar), v tej zbirki sta pona-

tisnjena tudi *Miško poleno in njegov ognjeni krst* in *Gregec Kobilica*, ki je prvič izšel pri Mladinski knjigi 1965. leta z ilustracijami Ivana Seljaka Čopiča. *Gregec Kobilica* je v sklopu vojnih zgodb njena najboljša pripoved, v kateri se je povzpela nad tradicionalno pripoved o vojni tematiki. Zgodba pripoveduje o dečku Nejcu (vojno pozna le iz pripovedovanja starejših), ki je na list narisal partizana in ga oživil, ta pa mu je pripovedoval zgodbo svojega življenja, kako je prišel med partizane in kako ga je zadela krogla v srce. Nejc je otrok našega časa in je tako kot toliko otrok, večkrat sam doma, ker sta starša v službi. Za izhodišče v tej zgodbi je pisateljica vzela prav to osamljenost. Nejc se igra in riše in si z močjo fantazije izriše svet, o katerem je slišal pripovedovati. V realnost ga postavi škrtanje ključa v vratih, neprevidno zamahne z roko in voda se razlije po njegovi risbi, da na listu ostane le še packa. Svet, ki si ga je risal v domišljiji, je tako živ, da ga oče potolaži z obljubo, da bosta poiskala hrast, pod katerim počiva Gregec s prestreljenim srcem. Nejčevo osamljenost in njegovo oživljanje risbe je pisateljica podala s tako pisateljsko močjo, da nas prepriča. Zgodba je psihološko dobro motivirana in tudi smrti ni mistificirala. Pisateljica je vedela, da otroci, ki vojne in smrti, ki je njen neločljivi del, ne poznajo iz lastne izkušnje, doživljajo drugače. Pisateljici je uspelo, da je izrisala vedro in prepričljivo osebnost.

V tej zgodbi se srečamo še z eno posebnostjo pisateljice Branke Jurca, ki ji lahko sledimo skozi vsa njena dela, to je likovna predstavljenost zapisanega. Pisateljica opazuje stvari tako kot slikarji, le da podobe in občutja izriše z besedami.

»Vselej pišem spodbujena s kakšnim resničnim doživetjem. To doživetje je tisto, ki me vznemiri, ki vzvalovi v meni in me spremlja, vse dokler ga ne opi-

šem«, je povedala o sebi v nekem pogovoru. Doživetje materinstva je bila gotovo najmočnejša spodbuda, saj pravi, »otroka sta me potegnila s seboj. V svoj dan. V svojo noč. Živo, pristno in neposredno je v nemirnem, svetlem potoku steklo življenje njima dvema, bratcu in sestrici, in z njima dvema tudi nam vsem, domačim. V tistih letih se je potem tudi rodila moja prva mladinska knjiga – *Bratec in sestrica*.«

Ta njena izpoved je lahko tudi kaži-pot, ki nas vodi med njenimi pripovedmi. Zelo veliko jih je, med prvo *Bratec in sestrica* (Mladinska knjiga 1956, ilustrirala Cita Potokar) in zadnjo *I : 0 za zajce* (MK 1990, il. Marjanca Jemec - Božič) jih je skoraj 50, če se omejim samo na knjige, število zgodb pa je veliko večje.

Kako poimenovati te njene pripovedi, namenjene najmlajšim? Zgodbe, kjer prepleta realnost s fantazijo, lahko imenujemo sodobne pravljice, saj se od klasičnih, ljudskih pravljič po mnogočem razlikujejo. Zgodbe, kakršne najdemo v knjigi *Anča Pomaranča* (Mladinska knjiga 1983) z ilustracijami Marjanca Jemec - Božič), pa niso pravljice, so kratki, igrivi zapisi o bistri deklici, ki svet vidi in doživlja po svoje in ga po svoje zna tudi ubesediti (npr. nove besede tvori po analogiji – tovor prevažajo tovorni vlaki, živino živinski in ljudi ljudinski; iz las se splete kito, dve kiti pa sta torej dva kita itd.), pisateljica pa zna tako tenkočutno prisluhniti tudi najnežnejšim vzgibom otrokove duše in to zapisati na tak način, da zgodba postane otrokova last, odraslega pa opozarja, kaj vse izgublja v hitrem življenjskem tempu, če otroku ne zna prisluhniti.

V našo povojno literaturo se je Bran-ka Jurca zapisala kot utemeljiteljica sodobne pravljice. V središče svojih pripovedi je postavila mestnega otroka, ki odraščá drugače kot vaški otroci, kakršne najdemo v predvojni literaturi. Odraščanje v mestu, kjer sta navadno

zaposlena oba starša, otroci pa svoj dan preživijo med vrstniki v vrtcu ali ob babicah in dedkih, prinaša otrokom nove radosti in nove stiske. V majhnih stanovanjih so otroci utesnjeni in marsikdaj odraslim v napoto, zato si želijo prostor, kjer bi se lahko igrali (*Naša soba* iz zbirke *Okoli in okoli*), starši jih s pretirano skrbjo utesnjujejo (*Majski sneg* – deklici starši kratijo igranje rekoč, da ima slabo srce, sama pa dokaže, da zmore veliko več, kot si mislijo); so preveč zahtevni (*Vesele pesmi* – starši menijo, da je njihova deklica čudežni otrok in od nje zahtevajo znanje jezikov in igranje na violino, na dan pa ji vro le žalostne pesmi); preslišijo otrokove želje (Marjanka bi bila rada odrasla, »da bo delala enkrat v življenju, kar ji bo srce poželelo« in v svoji izsanjani hišici na morju to tudi počne; tudi Mižek frizer se odloči, da bo otroke strigel tako, kot bodo sami želeli, zato ne bodo jokali, kot je nekoč tudi sam); prisluhne otrokovi potrebi po starših (otroci napišejo mami pisemce, da so šli od doma poiskat očeta – *Po očeta*); travme, ki jih otrok doživlja ob ločitvi staršev pa je opisala v pravljici *Vrtnica*. Pravljic, ki posegajo v družino in medsebojne odnose, je veliko. Gradi jih tako, da izhaja iz otroka in njegove potrebe po varnosti, sprejetosti, potrebi biti ljubljen, spoštovanju otrokove osebnosti; igra pa je tista sila, ki otroka oblikuje in spodbuja njegovo osebnostno rast, zato se pisateljica v svojih pravljica tolikokrat dotakne omejitev, ki jih postavljajo starši in so marsikdaj pretirane. Izhod iz take situacije ponudi otroku v fantaziji, tam je svoboden, tam je vse mogoče, je ustvarjalen in zadovoljen, zato se lahko spet vrne k staršem (v *Marjanki Vseznaiki* podre njeno hišico ob morju vihar in jo postavi nazaj v njen dom), ki ne verjamejo, da so otroci živeli v svojem izsanjanem svetu, ki je veliki lepši in srečnejši in kamor se lahko vedno zatečejo. »Domišljija je dala otrokovi

stiski krila, da se je mogel znova potjevati«, je pisateljica rada poudarjala. Le pravljica *Vrtnica* je ena izmed redkih pravljič, kjer pisateljica pusti na široko odprta vrata v fantazijo in otroka ne pripelje nazaj v realnost, ker je zanj preveč boleča: deklica, ki doživlja huda trenja med staršema, se odloči, da bo postala ptička in odletela, dokler se ne bosta starša imela spet rada. Prosita jo, naj ostane doma, saj jo imata rada. Deklica čaka, srečnega trenutka sprave pa ne dočaka, zato se spremeni v vrtnico, ki na mizi žari in diha toplino v mrzel dom. Čaka, kdaj bo spet lahko postala deklica, njuna Tanja. Pravljica (čeprav najbrž to ni) je izredno impresivna, mojstrsko napisana, kljub liričnemu koncu pa pušča okus po grenkem, in ne prinaša odrešujočega in srečnega konca, kar je bistvo pravljič.

Drug velik sklop njenih pravljič govori o otrocih in šoli. Branka Jurca je bila po poklicu učiteljica. Prvo službo je dobila po štirih letih brezposelnosti. Učila je v Sv. Jakobu v Slovenskih goricah drugi razred. V njem je bilo 84 otrok. Spominja se: »Razred gol. Miza in palica. Če otroci ne bodo ubogali, pa naj jih s palico po rokah ali po riti – je rekel nadučitelj. Jaz pa sem kmalu spoznala, da palica ne uči, da otroke mora in more naučiti marsičesa dobrega le zanimiva, vedra učiteljica,« se je spominjala. Po vojni je učila na osnovnih šolah v Ljubljani.

To spoznanje iz prvih dni njenega učiteljevanja je tudi ključ za razumevanje pravljič in zgodb, ki govorijo o šoli.

Dolga vrsta jih je, od prisrčne *Uro nazaj* (učenci so predstavili uro, ker je njihova ljuba »šica« zaspala) – v zbirki *Beli konjič*, MK 1964, ilustrirala Roža Piščanec, imeniten *Hišnikov dan* (hišnik je zaspal, razredi so sredi zime ostali mrzli, zato so se otroci medtem šli sankat in igrati) – izšla v zbirki *Beli konjič* in kasneje v *Čebelici* (MK 1961) z ilustracijami Rože Piščanec; hudomušni *Fic na*

sledi za tatom (hišnik je potarnal, da je na šoli tat, Fic pa se je zapodil za njim po ulici, ne da bi vedel, kaj išče, in ko se je vrnil, so v kleti našli ukradeno in obglodano klobaso); *Ejka manjka* – pripoved o povezanosti med učenci; *Sneženi mož in otroci* – pripoved o igri (na poti v šolo, ko ni časa za igro, otroci s kepami podrejo snežaka, po šoli pa ga spet naredijo) (antologija *Prgišče zvezd*, Mladinska knjiga 1980, ilustriral Milan Bizovičar) itd. Vse njene pripovedi, ki govorijo o šoli, so vedre, prijazne, hudomušne, šolo pokaže kot del otrokovega okolja, ki je prepleten z domom in v harmoniji z njim. V ta sklop sodi tudi slikanica *Pionir sem – pionirka sem* (*Zveza prijateljev mladine* 1982), ki govori o pionirski organizaciji in so jo prvošolci ob vstopu vanjo dobili za darilo. To sicer ni literarni tekst, vendar pa knjiga, ki je bila trdno vpeta v šolski sistem, ostaja dokument časa.

Poleg teh je najmlajšim namenila še celo vrsto zgodb, ki govorijo o živalih: *Čuj in Katka*, *Žrebiček brez potnega lista*, *Poredni zajček*, *Mama hrčica, kje si*, *Medved Medpolizal* itd. Pisateljica ohranja distanco do živali, obenem pa otroku na nevsiljiv način pokaže, kakšen naj bo njegov odnos do živih bitij: žrebiček, ki je ostal brez mame, je potreben varstva, malim hrčkom morajo otroci poiskati mamo, da jih bo nahranila, poredni zajček pa ni poreden, poredna je le deklica, ki se je z zajčkom spoprijateljila in vse svoje nezgode in laži prevalila nanj. Ta poučna poanta, ki redkokdaj plane iz njenih zgodb, ni moteča, saj jo zna imenitno zakriti s humorjem in vedrino.

Posebno mesto med njenimi deli ima avtobiografija *Rodiš se samo enkrat*, ki je izšla pri Mladinski knjigi 1972. leta z ilustracijami Boža Kosa. V pogovoru z Igorjem Bratožem ob pisateljicini osemdesetletnici je na vprašanje o pisateljskem zakonu (poročena je bila s pisateljem Ivanom Potrčem) povedala misel, ki se

navezuje na to knjigo: »Ko sem prišla iz zdravilišča Dobrna z rokopisom *Rodiš se samo enkrat*, mi je, ko jo je prebral, rekel: Branka, to si pa res dobro napisala, najboljša, kar si napisala do zdaj.«

Ni moj namen preverjati in ugotavljati, če to mnenje pisatelja Potrča res drži, za to bi bila potrebna obsežnejša študija in temeljitejši pretres vsega, kar je Branka Jurca napisala, prav gotovo pa to delo sodi med tista njena dela, ki o njej največ povedo in so na nek način tudi uvod v dela, ki jih je napisala za odraščajočo mladino, predvsem za roman *Ko zorijo jagode*.

Če se ustavim najprej pri naslovu »Rodiš se samo enkrat« – razložila ga je na prvih straneh knjige in velikokrat tudi v pogovoru, ko so jo spraševali o njenem rojstnem dnevu. »Z letom mojega rojstva ni nič narobe (1914), narobe je z mesecem, narobe je z dnevom. Zase mislim, da sem se rodila aprila meseca, kakor trdi mama. V znamenju bika ... Ko sem privekala na svet, mojega očeta ni bilo zraven. Tata je mater poslal rodit domov, v Koprivo, k Tišlerjevim, k mami mami ... No, moja mama je vedno trdila, da sem se rodila 27. aprila. V krstnem listu, ki človeka spremlja do smrti, pa je pisalo črno na belem, da sem se rodila 24. maja ... Tako imam še danes dva rojstna dneva.« Ti citati so iz daljšega poglavja z istim naslovom, v njem izvemo, kako je z njenim rojstvom in krstom (Branka – to ni nobena svetnica, se je jezil župnik in ji dodal ime Danijela) in da je naslov tega poglavja obenem tudi naslov knjige. Za tem niza dogodke, ki so se ji vtisnili v spomin: obisk pri zdravniku, kjer je s svojo trmo spravila mamo v neprijeten položaj, selitev iz kraške vasice Kopriva v Maribor, kamor se je veliko Primorcev zateklo pred zlomom italijanske okupacije. Tu so se udinjali v raznih državnih službah, ki so bile osovražene. Delali so kot policaji, financarji, pazniki, orožniki. Njen oče je

bil paznik in neponovljivo lepo je opisano vzdušje jutra, ko je zavita v pled čepela ob štedilniku in gledala, kako mama odpravlja očeta v službo, kako mu pomaga obleči uniformo in kako se z njo oče spreminja v drugega človeka. Opisuje otroške vragolije: kako sta z bratom ukradla sladkor, ga delila otrokom in so bili zato ves mesec brez njega, kako sta se z bratom igrala z vžgalicami in skoraj priklicala nesrečo, opisuje začetke šolanja (pisali so še na tablico s kamenčkom) pri šolskih sestrah (pri njih je bil pouk slovenski), prve uspehe in neuspehe, vključevanje otrok med orle, kar jih je ločevalo (imenitno je vpletla tudi zmerljivke, s katerimi sta se z bratom obkladala – Dvignite, orli, svoja ušesa, da vas svet Peter popelje v nebesa – in – Sokolice opice, imajo rdeče jopice) vojno, piše o selitvah, govori o socialnih razlikah in pripoved zaključí z odraščanjem, z dekliskim hrepenenjem – biti lepa, imeti prstan, ki bi polepšal roko, imeti imeniten klobuk, čakati princa na konju ...

Pisateljica se nam v tej knjigi pokaže kot vedra ustvarjalka z velikim smislom za humor, ki se ponekod preveša že v ironijo. To vedrost je z ilustracijami poudaril tudi Božo Kos. V njeni pripovedi zaživi ob družini tudi predvojni Maribor, tisti, ki ga je ob koncu vojne, ko se je vrnila iz taborišča, zaman iskala. V knjigi najdemo eno izmed družin – njeno –, ki so se pred fašističnim nasiljem umaknile iz okupirane Primorske v Jugoslavijo in se s težavo prebijale iz meseca v mesec. Vendar pa vse tegobe, ki jih je kot otrok doživljala, pozlati z ljubeznijo, popotnico, ki jo je dobila doma za doto in jo je vse življenje tudi sama razdajala. Zato so njene pravljice in zgodbe tako igrive, polne življenjskega optimizma. Veruje v mladega človeka in je do njegovih napak prizanesljiva. To se vidi tudi v pripovedih *Uhač in njegova družčina* (Mladinska knjiga 1963) in *Vohljač in prepovedane skrivnosti* (Mladinska

knjiga 1966, obe je ilustriral Božo Kos). Junaki v teh dveh pripovedih so odraščajoči šestošolci in sedmošolci. V obeh zgodbah je dogajanje postavila v leta, ko se otroci začenjajo trgati od doma, ko iščejo potrditev med vrstniki. Močan element je v tem času razred, zato je pisateljica v obeh zgodbah dogajanje postavila v ta okvir. V Uhaču in njegovi družini je opisala igro (trganje avtomobilskih značk in njihovo zbiranje), ki se že preveša v kaznivo dejanje, v Vohljaču pa je prikazala tatinsko skupino, ki se vedno bolj pogreza v »prepovedane skrivnosti«. V prvem delu je primer razrešila razredničarka (»Ali ne bi mogli zbirati nekaj drugega, če ste že morali nekaj zbirati?«) in jim pozornost preusmerila drugam, vendar šele potem, ko so se od svojih značk poslovili) v Vohljačih, ki so že globlje zabredli, pa je posamezne like vodila iz situacije v situacijo tako, da so ob njih dozorevali in spoznali, kje je meja med dobrim in zlim, kaj je moralno in kaj ni. Največji razvoj doživi glavni junak, ki se je odtujil svojim prijateljem, ker ga je pritegnil starejši in bolj izkušen fant, ki ga je vpeljal v svoje tatinske posle. Zelo tenkočutno je opisano, kako »iz malega raste veliko« in kako si fant želi, da bi postal spet čist, da bi se vrnil v družbo pravih prijateljev, ki jih je zapustil. Pisateljica, ki veruje v dobro in zaupa mladim, ni mogla dopustiti, da bi se zgodba nesrečno končala. V glavnemu junaku je skozi zgodbo zgradila zdravo jedro in duhovno moč, da je bil sposoben svoje napake priznati in se vrniti na pravo pot. Fanta, ki mu je namenjena negativna vloga, opraviči z neurejenimi domačimi razmerami in poskrbi tudi zanj, da pri sorodnikih najde drugi dom in življenjsko perspektivo. Tako mladim vliva zaupanje, da zmorejo stopiti na pravo pot, če to zares hočejo.

V romanu *Ko zorijo jagode* (Mladinska knjiga 1976, ilustracije Melita Vovk Štih) pa je v odraščanju svojih

junakov posegla še za stopničko više. Junakinja je osmošolka in je zrasla do tiste življenjske zrelosti, s katero se konča avtobiografija *Rodiš se samo enkrat*. Na vprašanje Jožeta Zupana, če je v romanu utrip njenega pubertetnega dozorevanja ali dozorevanja hčerke, je odgovorila, da ne. Roman je pisala iz izkušnje sodobnih najstnikov. Napisala je roman o prebujanju prve ljubezni, o preobrazbi, ko se dekle zave svoje ženskosti. Svoji junakinji je dala ime Jagoda, ime čudovito dišečega in sladkega gozdnega sadeža, ki je lahko tudi sinonim za krhkost. Če ga ne utrgaš nežno, se poškoduje.

Roman je pisan v prvi osebi, kar ustvarja pri bralcu intimen občutek povezanosti z junakinjo, ki nas vodi v svoj svet razmišljanja, doživljanja in odzivanja v različnih življenjskih situacijah, ob tem pa spoznavamo tudi njeno družino, prijatelje, šolo in širše socialno okolje (junakinja raste tudi v socialno čutečo žensko, ki je pripravljena pomagati ljudem v stiski) in seveda malce starejšega fanta, v katerega je zaljubljena. Pisateljica pripoveduje zgodbo s pozicije ženskega doživljanja prve ljubezni. Jagoda nam v prizoru, ki je vrh romana, prikaže kot zelo mlado bitje, ki se zaveda odgovornosti, ki jo prinaša spolni odnos. Tako je pisateljica tudi v tem romanu potrdila svojo veliko vero v mlade, ki jim je vedno zaupala. Knjiga se je odraščajočim hitro priljubila in se uvrstila med Zlate knjige. Filmska kritičarka Stanka Godnič je ob izidu knjige opozorila na pisateljčino posebno sposobnost likovnega izražanja. »Tej Jagodini obdarjenosti je lucidno prilagodila svoj pisateljski izraz. Preveva in označuje ga vizualna senzibilnost. Jagoda doživlja svoj realni, pa tudi čustveni milje likovno; na ta način je pisateljica postala nekakšna besedna slikarka. Opisi realnih in domišljjskih dimenzij pripovedi so skorajda bolj naslikani kot povedani, v njih zaživi vsakdanji utrip

Ljubljane, v njih se razprostiro njene vizionarske dimenzije prvih ljubezensko prežetih majskih noči. « Godničeva je ob izidu tudi zapisala, da je to tekst, ki kliče po ekranizaciji. Jagoda je res prišla na filmsko platno, film pa je režiral Rajko Ranfl. Roman je doživel tudi gledališko priredbo – Jagode še vedno zorijo. Napisala jo je Karmen Naraks, igrali pa so jo na osnovni šoli v Žalcu (podatek je iz članka ob pisateljičini osemdesetletnici, Igor Bratož, *Delo* 1994).

Poleg Ranflovega filma *Ko zorijo jagode* in Vukotičeve risanke Gregec Kobilica, je na televizijske ekrane našlo pot še več njenih del: *Miško Poleno* in njegov ognjeni krst, *Babičina pravljica*, *Čudovita stenska ura* (Milena Ogorevc), itd.

Jože Vozny je pripravil lutkovno igrico *Beli konjič*, Edi Majaron za lutkovno gledališče v Mostarju Gregca Kobilico, in za lutkovno gledališče v Zagrebu Imeniten rojstni dan.

Zelo veliko njenih del je bilo predvajanih tudi na radiu – to, kar je šlo v eter, bo še potrebno zbrati in ovrednoti.

Pisateljica Branka Jurca, od nje smo se na ljubljanskih Žalah poslovili malo pred njenim 85. rojstnim dnevom, bo s svojimi deli, ki so polni vedrine in življenjskega optimizma, ostala del naše literarne zgodovine. Ostaja njena bralna

značka, ostaja spomin med ljudmi, ki jih je v času njihovega šolanja obiskovala ob podelitvah bralnih značk (kdo ve, če si je beležila te obiske po šolah, njihovo število bi bilo prav gotovo veličastno), ostajajo vse njene zgodbe in pravljice, tiste, ki so dokument časa in tiste, ki časa ne priznavajo in bodo doživljale vedno nove in nove ponatise.

Ostajajo nagrade in priznanja, ki jih je prejela za svoje delo: Levstikova nagrada za leto 1960, plaketa partizanskega kurirja 1976, priznanje Zlata knjiga 1980 in Trubarjevo priznanje 1984.

Ostajajo neštete risbe in drugi drobni spominki, ki so ji jih podarili šolarji v spomin na prijazna srečanja, saj jim je na vsakem podarila del sebe, svojega optimizma ter vere in zaupanja v mlade; ostaja sled njene uredniške roke v *Cicibanu* in reviji *Otrok in družina*.

Veliko je še sledi, ki jih je zapustila. Literarni zgodovinarji bodo ovrednotili njeno delo, neodvisno od tega mnenja pa bodo živele njene slikanice in knjige za odraščajoče, ki so si jih mladi prisvojili. Priljubljenost svojih del med mladimi je doživela tudi sama, zato ni čudno, da je ob svoji osemdesetletnici izrekla: »Življenja, ki sem ga živela, mi ni žal.«

Marinka Svetina